

Uspomena na fra Zdenka i fra Tihomira Zubca

Braća Zubci žrtve komunističkoga nasilja

Na tragičnoj listi od lezde-set šest žrtava Hercegovačke franjevačke provincije Unšenaska BDM, pobijelih od partizanskih zločinaca, nalaze se i dvojica rođene braće Zubaca. Stariji brat, fra Zdenko, ubijen je 13. veljače 1945. u zatvoru u Ljubulokome, dok je mlađi brat, fra Tihomir, stradao u maršu smrti u Sloveniji iste godine. Rođeni su u selu Gradničima, u vinorodnoj pokrajini Brotnja. Fra Zdenko je rođen 6. kolovoza 1911., a fra Tihomir sedam godina kasnije, 25. siječnja 1918.

Obojica su svršili osnovnu školu u rodnome selu i pripadali su katoličkoj župi svetoga Blaža koju su sačinjavala tri naselja: Gradnič, Paoča i Gornja Blatina. Mjesto je u starijim vremenima bilo središte pokrajine Brotnja, ali je kasnije zapalo u slijepu ulicu bez izgleda za veći razvoj. Ratovi i druge nećade proriđili su pučanstvo i prisilili na iseljavanje. Taj proces se ni danas ne zaustavlja. Ali vjerni župljani i dalje

ostaju na poprištu ovoga hercegovačkog krla i ponose se svojim malim mjestom bogatim vinogradima i izvrsnim vrstama vina (Zilavka i Blatina), poznatim diljem svijeta.

Obojica su braće svršili osnovnu školu u rodnome mjestu, srednju školu na Širokome Brijegu i bogoslovne nauke u Mostaru, gdje su redeni za svećenika: fra Zdenko 14. lipnja 1935., a fra Tihomir osam godina kasnije, u ratu, 2. svibnja 1943. Fra Zdenko je osam godina proveo u pastoralnoj službi po raznim župama Hercegovine i svagdje ostavio dojam obiljnih i revna svećenika s namjerom da posvjetene župljane učini što boljim kršćanima. Posebno pažnju posvećivao je mladima poučavajući ih osnovnim smjernicama vjere i čudorenda. Dvije posljednje godine života djelovao je kao župnik u Ružičima, odakle su ga partizani odveli prema Ljubulokomu i u tamošnjemu zatvoru, izmrcvarena, 13. veljače 1945. ubili. Uvijek je zračio vedrinom i nepokolebljivom vjerom u svoje redovničko

i svećeničko zvanje.

Naprotiv, njegov brat fra Tihomir imao je drukčije poglede na život. Bio je društveno zauzetiji i stvarao je ostraže zabavljača. Literarno nadaren bavio znanstvenim radom. Njegovi prizni i pjesnički tekstovi objavljivani su u *Hrvatskoj straži* i u raznim dačkim glasilima. Samo godinu dana proveo je kao svećenik u paravi u župi Gorica kod Imotskoga. Ali već u mjesecu travnju 1945. godine napustio je župu u potrazi za sigurnijim boravištem zbog rodoljubnoga rada, čime se već kao bogoslov isticao. I uputio se prema sjeveru, kamo su se kretali mnogi ugroženi Hrvati iz Hercegovine.

U Zagrebu se početkom svibnja 1945. godine pridružio izbjegličkim kolonama prema Austriji da se spasi na civiliziranome Zapadu. Došao je do Bleiburga i nakon pregovora s Englezima izručen je 15. svibnja jugokomunistima. Već sljedećega dana zarobljenici su (i on s njima) krenuli u marševima smrti prema Domovini.

Fra Tihomir Zubac

Fra Zdenko Zubac

Na putu su iscrpljeni, gladni i nemoćni ispunjili iskopane rovove tađe zemlje. Fra Tihomir je nestao u cvjetnom svibnju koji krije bezbrojne rane na tijelu hrvatske nacije.

Njegove nađe o slobodi pretvorile su se u ulazje koje su s njim zauvijek pokopane u slovenskim jarugama blizu Maribora, skupa s tisućama nevinih žrtava hrvatskoga egzodusa. Na beznadnim putovima marša kapale su posljednje minute njegova života svjestan nemoći da ga spasi izložen engleskoj izlazi i partizanskoj osveti koja je zarobljenike bez milosti slala u mračne prostore vječnosti.

Prema knjizi Ivana Aralica *Četverored* (Zagreb, 1997.) bila je tu veća skupina svećenika koji su svi ubijeni. Aralica po imenu spominje jedino hercegovačkoga franjevača fra Luju Milečevića koji je tom prigodom izjavio: "Nekolicina mladih fratara, koji su se tek zaredili, krenula je na put u fratarskim habitima" (186. str.). Među njima bio je i fra Tihomir Zubac, zaređen iste godine (1943.) kada i fra Lujo. S njima je bilo više hercegovačkih franjevača (deveterolice), koje samostanski nekrolog pogrešno stavlja da su poginuli 10. svibnja 1945. u Sloveniji. Navedeni mladi franjevci bili su ubijeni 18. svibnja u blizini Maribora, gdje su ovi nevinu mučnaci poevjedočili svoj redovnički i svećenički identitet.

Obojica braće Zubaca odgojeni su na zajedničkim kršćanskim korijenima obitelji, da poniknu kao svećenici izgore na kamači partizanske mržnje na raznim stratištima i ujedinjeni u smrti pred licem Svevišnjega "ulivaju dobra Gospodnja u zemlju živih" (Ps. 27, 13).

U sjećanje na prijatelja Pericu Madunića (1961.-1991.)

Ovih se dana navršila tužna obljetnica smrti Perice Madunića - Baje, rano preminuloga prijatelja, intelektualca i hrvatskoga političkoga djelatnika s kraja osamdesetih godina prošloga stoljeća (1961.-1991.).

On se u auton olovna doba, osjetivši bilo svoga naroda, priključio nacionalnim i preporodnim gibanjima što ih je potaknula skupina hrvatskih intelektualaca pod vodstvom dr. Franje Tuđmana. U vrijeme svenatočne Jugoslavenske Udbe, njezina policijskoga terora, trebalo je imati snage, ljudske hrabrosti i nacionalne odgovornosti pa se pridružiti maloj skupini intelektualaca koja je podupirala Tuđmanov politički program o izlasku Hrvatske iz jugoslavenske federacije i stvaranja samostalne hrvatske države.

U jeku priprema na osvajanje takve političke stranke, mnogi su pojedinci ispred nacionalnih i općezajedničkih probitaka stavili svoje interese pa su cijelo proljeće 1989. godine trajali pokušaji da se oblikuje politički program i stvori takva stranka koja će ga u nesumnjivo novim političkim okolnostima realizirati.

Prema se danas, kada je već ostvarena Tuđmanov politički projekt o stvaranju hrvatske države, zamagljuju mnoga pitanja iz nećadne prošlosti, tako je i utemeljenje Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) iz

dnevno-političkih razloga ostalo još uvijek obavijeno stanovitom tajnom. Podačitelj zato što su se autori povijesnih priloga kao sudionici tadašnjih političkih događaja u proljeće 1989. godine našli na suprotnoj strani od dr. Tuđmana, kojemu su se tijekom devedesetih godina, nakon pobjede HDZ-a na višestranačkim izborima, ponovno pridružili. Drugi problem nerazsvjetljenosti spomenutih događaja jest pitanje sadašnjega političkog vodstva, koje uglavnom nije ni sudjelovalo u spomenutim pripremnim gibanjima, a kojemu je zbog braća potreban kontinuitet i politički dr. Franje Tuđmana.

Treća, zajočilo najbrojnija skupina, koja je danas marginalizirana ili pak ne sudjeluje u političkome životu, poduprla je Tuđmanov program 17. lipnja 1989. na Osmivačkoj skupštini stranke u prostorijama Nogometnoga kluba Borac na Jarunu. Tamo je nazočilo 48 osnivača i 3 gosta iz Slovenije. Kako je za pravovaljanost Osmivačke skupštine stranke, koja će kasnije pod vodstvom predsjednika Tuđmana stvoriti neovisnu hrvatsku državu, a Hrvatima u Bosni i Hercegovini omogućiti zaštitu od srpske i muslimanske prevlasti, trebalo imati pedeset osnivača, kao jedan od dvojice supotpisnika, koji nisu nazočili skupštini na Jarunu bio je upravo naš ranopremijeli prijatelj

Perica Madunić. Kao nastavnik povijesti i zemljopisa razumijevao je duh vremena, a u sve agresivnijim zahtjevima tadašnje srpske političke i kulturne elite nastupivao je događaje koji će samo koju godinu kasnije rezultirati općim napadajima na hrvatski narod i Republiku Hrvatsku. Zato je i radio na podizanju nacionalne svijesti i organizaciji vlastitoga naroda, kako ne bi nepripremljen dočeka velikosrpsku agresiju. Za taj rad predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman odlikovao ga je. Redom hrvatskoga troilita za osobite zasuge za Republiku Hrvatsku stečene u ratu, izravnoj ratnoj opasnosti ili u teškim okolnostima u miru.

Njegovi prijatelji, Pile, Miso, Mičo i Bikić sjećaju ga se kao miroljubiva i dobroćudna čovjeka, koji je, kako kažu, višišoću Boļjom već na zemlji živo krajevstvo Kristova. S obitranom na njegove zasuge i ulogu koju je imao kao jedan od 50 osnivača HDZ-a, kada već nije stranačka srediništa iz Zagreba obilježila njegovo posljednje poćivalište, bio bi red da mi mjesni ogranać dosvojimo obilježje grob. U nadi da će nikada ne će zaboraviti, teka u bude laka zemlja pjesnika, slikara, ratnika i vizionara. Prijatelja, počivaj u miru Kristova, u ovdome davanjkom kutku hrvatske zemlje!

Mate Kovačević

dr. fra Častimir Majić